

Sygn. akt XIII GC 264/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Katowicach XIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący : SSR del. Katarzyna Krziskowska

Protokolant : st. sekretarz sądowy Iwona Kancner

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2013 r. w Katowicach na rozprawie

sprawy z powództwa 1. Spółdzielni (...) w K.,
2." (...) + " Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.

przeciwko Szpitalowi Miejskiemu w S.

o zapłatę

w części zaskarżonej zarzutami od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z 10 maja 2013r w sprawie pod sygn XIII GNc 244/13/KR odnośnie kwoty 14.809,15 zł (czternaście tysięcy osiemset dziewięć złotych piętnaście groszy), odsetek ustawowych od kwoty 78.720,02 zł (siedemdziesiąt osiem tysięcy siedemset dwadzieścia złotych dwa grosze) od dnia 10 kwietnia 2013r oraz w zakresie kosztów procesu – uchyla nakaz zapłaty i oddala powództwo oraz odstępuje od obciążania pozwanego kosztami procesu.

SSR del. Katarzyna Krziskowska

UZASADNIENIE

Powodowie Spółdzielnia (...) w K. oraz (...) + Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. w pozwie, wniesionym w dniu 22 marca 2013 r., domagali się zasądzenia, w postępowaniu nakazowym, od pozwanego Szpitala Miejskiego w S. kwoty 79.196,65 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz kosztów procesu.

Na uzasadnienie swego żądania powodowie podnieśli, iż zawarli, jako konsorcjum, w dniu 19 grudnia 2012 r. pisemną umowę o wykonywanie usług sprzątnięcia powierzchni szpitalnych, ciągów komunikacyjnych oraz pomieszczeń biurowych i socjalnych. Powodowie świadczyli w styczniu 2013 r. usługi zgodnie z umową, a więc na mocy § 2 ust. 1 umowy, należy się im miesięczne wynagrodzenie w wysokości 78.720,02 zł. Za wykonanie usług powodowie wystawili siedem faktur. Przedmiot umowy powodowie wykonywali w ramach utworzonych przez siebie spółek cywilnych, wobec tego faktury zostały wystawione przez te spółki. Faktury zostały doręczone pozwanemu w dniu 1 lutego 2013 r., zapłata za wykonane usługi nastąpić miała w ciągu 30 dni od dnia otrzymania faktur. Na żądanie pozwu składa się należność główna w wysokości 78.720,02 zł oraz odsetki ustawowe w kwocie 476,63 zł, liczone od dnia 4 marca 2013 r. do dnia 21 marca 2013 r.

W dniu 10 maja 2013 r. został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym (sygn. akt XIII GNc 244/13/KR), uwzględniający w całości wniesione powództwo oraz zasądzający koszty procesu w kwocie 4.607 zł.

Powyższy nakaz zapłaty został częściowo zaskarżony przez pozwanego, a mianowicie w zakresie kwoty 14.809,15 zł, na którą składała się kwota 14.720,02 zł – część należności głównej obejmująca wartość podatku VAT, która została niezgodnie z umową doliczona do kwoty netto oraz kwota 89,13 zł – równowartość odsetek ustawowych od kwoty

14.720,02 zł za okres od 4 do 21 marca 2013 r., a także odsetki ustawowe od kwoty 78.720,02 zł od dnia 10 kwietnia 2013 r. W takim stanie rzeczy pozwany wniósł o oddalenie powództwa odnośnie kwoty 14.809,15 zł z odsetkami od 22 marca 2013 r. do dnia zapłaty oraz w zakresie żądania odsetek od kwoty 78.720,02 zł od dnia 10 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty, a także o obciążenie powodów kosztami procesu.

Pozwany złożył również wniosek o uchylenie tytułu zabezpieczenia, jaki stanowi zaskarżony częściowo nakaz, z uwagi na wpłatę należności do depozytu sądowego w dniu 10 kwietnia 2013 r., o czym powodowie byli zawiadomieni w dniu 20 marca 2013 r.

Na uzasadnienie swego stanowiska pozwany podniósł, iż zasadniczą wątpliwość w niniejszej sprawie stanowi to, kto świadczył usługi oraz, czy wystawione przez spółki cywilne faktury VAT, są zgodne z umową i tym samym mogą stanowić podstawę do domagania się przez powodów zapłaty wynagrodzenia w określonej przez niego wysokości. Istniała bowiem rozbieżność pomiędzy danymi wykonawcy wskazanymi w umowie, a wystawcami faktur VAT. Również kwota netto zawarta w fakturach nie odpowiada kwocie netto zawartej w umowie i ofercie wykonawców. Pozwany podkreślił, iż w pkt. XVI SIWZ wskazano sposób obliczenia ceny za usługi, w którą wliczeniu podlegał też podatek VAT, o ile sprzedaż towaru (usługi) podlegała obciążeniu tym podatkiem. W formularzu ofertowym cenę wyraźnie rozbito na wartość netto, brutto oraz wartość podatku VAT. Pozwany precyzyjnie wskazał zatem sposób wyliczenia ceny. Powodowie złożyli ofertę, zgodnie z którą miesięczne wynagrodzenie netto wynosiło 64.000 zł netto plus podatek VAT w kwocie 14.720 zł, łącznie 78.720,02 zł brutto. Wynagrodzenie określone w umowie zostało odniesione bezpośrednio do formularza ofertowego. W dniu 7 lutego 2013 r. do pozwanego wpłynęło siedem faktur wystawionych przez 7 spółek cywilnych powołanych przez powodów, które opiewały na wykonane usługi z podziałem na obszary podlegające sprzątaniu. Kwota brutto była zgodna z umową, jednakże z uwagi na nie podleganie spółek cywilnych opodatkowaniu podatkiem VAT, kwota brutto była równa kwocie netto, co powodowała, że faktury były niezgodne z ofertą wykonawcy i treścią umowy. Wynagrodzenie zostało podwyższone o stawkę podatku VAT, tj. kwotę 14.720 zł, która nie została odprowadzona do Skarbu Państwa. W ocenie pozwanego wszystkie usługi wykonywała Spółdzielnia (...) w K., a nie utworzone spółki cywilne, a zatem nie można przyjąć zasadności podziału faktury na siedmiu wykonawców. Wobec tego pozwany w dniu 11 lutego 2013 r. odesłał faktury, jako wystawione przez inne podmioty niż strona umowy. W § 2 pkt 3 umowy wyraźnie wskazano, że cena netto umowy i jej wartość netto nie mogą zostać zwiększone w trakcie trwania umowy. Powodowie powiększyli wartość netto o stawkę podatku VAT, jaka byłaby naliczona, gdyby nie powołali spółek cywilnych. W dniu 20 marca 2013 r. pozwany złożył wniosek o wyrażenie zgody na złożenie kwoty 78.720,02 zł do depozytu sądowego i poinformował o tym powodów. Postanowieniem z dnia 29 marca 2013 r. Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich zezwolił na złożenie powyższej sumy do depozytu. W dniu 20 kwietnia 2013 r. pozwany złożył należność stanowiącą żądanie pozwu do depozytu. Następnie w dniu 23 maja 2013 r. pozwany dokonał wpłaty na rzecz powodów kwoty 64.000 zł, tj. kwoty netto wynagrodzenia oraz kwoty 843 zł tytułem odsetek wyliczonych od tej należności od 4 marca do 10 kwietnia 2013 r.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 16 lipca 2013 r. oddalono wniosek powodów o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty w zakresie kosztów sądowych w kwocie 4.607 zł.

W odpowiedzi na zarzuty pozwanego, powodowie podnieśli, iż w ich ocenie, treść § 2 ust. 3 umowy nie obejmuje swym zakresem korzystania ze zwolnienia podatkowego, które już obowiązuje i z którego wykonawca może skorzystać. Sposób współdziałania powodów wynikał z umowy konsorcjum z dnia 20 października 2012 r., umowa stanowiła, iż w przypadku zawarcia umowy czynności wynikające z niej wykonywane będą przez spółki cywilne utworzone wyłącznie przez członków konsorcjum. Rozliczenia finansowe z zamawiającym miały być dokonywane bezpośrednio przez spółki cywilne. Zdaniem powodów cena netto nie stanowiła elementu umowy stron, określono ją bowiem jedynie w formularzu ofertowym i wskazano ją informacyjnie. Kwota brutto stanowiła treść umowy i wiąże strony.

W toku procesu strony zachowały swe dotychczasowe stanowiska.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 20 października 2012 r. powodowie zawarli umowę nr (...), mocą której zawiązali konsorcjum, w której Spółdzielnia (...) występowała jako lider konsorcjum, celem złożenia wspólnej oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego ogłoszonego przez pozwanego Szpitala oraz celem wspólnego zawarcia i wykonywania umowy. W § 6 tej umowy konsorcjanci postanowili, iż w przypadku zawarcia przez konsorcjum umowy o udzielenie zamówienia publicznego, czynności wynikające z takiej umowy miały być wykonywane przez spółki cywilne utworzone przez członków konsorcjum i w tym zakresie rozliczenia finansowe będą dokonywać bezpośredni spółki cywilne.

(Dowód: umowa konsorcjum k.64-65.)

W dniu 12 lipca 2012 r. powodowie zawiązali spółkę cywilną, ale dotyczyła ona realizacji umowy nr (...) zawartej ze Szpitalem w Ż.. Następnie w dniu 11 grudnia 2012 r. zawarli dalsze umowy sześciu spółek cywilnych. Celem zawiązania tych spółek było wspólne prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie realizacji umów na usługi utrzymania czystości. Jednocześnie w dniu

11 grudnia 2012 r. powodowie zawarli między sobą porozumienie w sprawie rozliczania usług w ramach umowy nr (...). W treści porozumienia powodowie oświadczyli, że są członkami konsorcjum oraz współnikami spółek cywilnych oraz że **w ramach tych spółek cywilnych realizują umowę nr (...)** zawartą z pozwanym i ustaliły sposób rozliczenia kwoty zamówienia, czyli kwoty **78.720,02 zł brutto**.

(Dowód: umowy spółek cywilnych k.48-61, porozumienie w sprawie rozliczania usług w ramach umów nr (...) k.62-63.)

W ofercie zawarcia umowy w trybie przetargu nieograniczonego, złożonej pozwanemu, powodowie nie wskazali, że przedmiot zamówienia będą wykonywać przy pomocy podwykonawców.

(Dowód: oferta powodów k.98-102.)

Pozwany w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ) szczegółowo opisał sposób obliczania ceny, wskazał, że cenę brutto stanowi cena netto i podatek VAT. Cena ofertowa brutto zawierać miała w sobie podatek VAT, jeżeli dana usługa podlegała temu opodatkowaniu.

(Dowód: SIWZ k.103-115.)

W wyniku przeprowadzonego postępowania przetargowego pozwany Szpital zawarł, jako zamawiający, w dniu **19 grudnia 2012 r.** umowę nr (...) z powodami, czyli Spółdzielnią (...) w K. i (...) + Sp. z o. o. w Ł. (występującymi jako konsorcjum firm), którzy określani zostali w treści umowy jako **wykonawca**. Przedmiotem umowy była usługa sprzątnia powierzchni szpitalnych, ciągów komunikacyjnych oraz pomieszczeń biurowych i socjalnych, określonych w załączniku nr 1, 1A, 1B. Za wykonanie przedmiotu umowy Szpital zobowiązał się do zapłaty wykonawcy wynagrodzenia w kwocie 78.720,02 zł brutto miesięcznie, stanowiącą 1/24 wartości ceny ofertowej brutto. Wynagrodzenie nie podlegało waloryzacji, pozwany zobowiązał się do zapłaty **wykonawcy** wynagrodzenia w jego nominalnej wysokości, uwzględniającej kwotę podatku VAT. Cena netto przedmiotu umowy, jak również wartość netto, nie mogą zostać zwiększone w trakcie trwania umowy, wobec czego obniżenie stawki podatku VAT skutkuje obniżeniem ceny brutto i wartości brutto umowy. Wynagrodzenie miało być płatne w terminie 30 dni od dnia otrzymania **faktury wystawionej przez wykonawcę**. Zmiany umowy były dopuszczalne tylko za zgodą obu stron w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Integralną część umowy stanowiły załączniki, m. in. załącznik nr 3 – **wypełniony Formularz ofertowy**. Zgodnie z formularzem ofertowym powodowie oferowali wykonanie zamówienia za łączną cenę – wartość ogólną brutto 1.899.280,37 zł, wartość netto określili na kwotę 1.536.000,30 zł stawkę podatku VAT 23% stanowiła kwota 353.280,07 zł.

(Dowód: odpisy aktualne KRS stron k. 7-12, 13-18 i 19-21, umowa stron k.26-28, formularz ofertowy – załącznik nr 3 do umowy k.20, załączniki do umowy k.30-33, pełnomocnictwo k.35, oferta k.98-102.)

W styczniu 2013 r. usługa sprzątania została wykonana należycie, co potwierdził protokół wykonania usługi. Protokół został podpisany przez przedstawiciela lidera konsorcjum – Spółdzielni (...) w K..

(Dowód: protokół wykonania prac za (...) z załącznikiem k.43-44.)

W dniu 1 lutego 2013 r. pozwany potwierdził wpływ do swej siedziby siedmiu faktur VAT, faktury te były wystawione na łączną kwotę 78.720,02 zł przez siedem różnych podmiotów – spółek cywilnych. Dodatkowo w fakturach było zaznaczone, że podmioty te zwolnione są z opodatkowania podatkiem VAT na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 o podatku od towarów i usług. Jako termin zapłaty należności z faktur upływał z dniem 3 marca 2013 r. Faktury te nie zostały podpisane przez osoby uprawnione ze strony pozwanego do odbioru faktur i zostały zwrócone spółkom cywilnym bez księgowania jako bezzasadne, ponieważ pozwanego nie wiązały umowy z tymi podmiotami. W odpowiedzi powodowie stwierdzili, iż odesłane faktury obejmują wynagrodzenia z tytułu usługi sprzątania, wystawione przez spółki cywilne utworzone przez powodów. Wskazali, że członkowie konsorcjum będą realizować umowę w ramach utworzonych spółek cywilnych. Pismo to wpłynęło do siedziby pozwanego w dniu 19 lutego 2013 r. W opinii powodów taka forma wykonywania umowy jest prawnie dopuszczalna, co potwierdza również opinia Dyrektora Regionalnej I. Obrachunkowej w K.. Pozwany Szpital stwierdził, iż problem stanowi przyjęta przez powodów forma fakturowania, gdyż umowa nie przywidywała podziału na powierzchnie poszczególnych oddziałów i poradni, ale przedmiotem umowy była kompleksowa usługa sprzątania z określoną kwotą netto i brutto za metr kwadratowy powierzchni. Pozwany oczekiwał zatem jednej faktury, gdyż w jego ocenie powołanie 7 spółek cywilnych nie było uzasadnione względami organizacyjnymi i prowadziło do obejścia obowiązujących przepisów. Jednocześnie pozwany wyraził gotowość zapłaty po dostarczeniu właściwego i poprawnego dokumentu księgowego stanowiącego podstawę płatności. Nadto pozwany podkreślił, iż nawet w sytuacji zwolnienia spółek cywilnych od podatku VAT, nie ma możliwości aby uznać kwotę brutto z oferty za kwotę netto – brutto w fakturze, gdzie podatek VAT nie zostaje naliczony. W ocenie powodów fakt, że wykonawca umowy jest podmiotem korzystającym ze zwolnienia podmiotowego podatku VAT, nie zwalnia Szpitala od zapłacenia ceny umówionej, tj. ceny brutto.

(Dowód: faktury VAT k.36-42, korespondencja stron k.116-125, pismo R. k.166-169.)

W dniu **20 marca 2013 r.** pozwany wystosował do Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich wniosek o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, tj. świadczenia pieniężnego w kwocie 78.720,02 zł oraz dalszych świadczeń pieniężnych wynikających z zawartej pomiędzy stronami umowy, z chwilą gdy staną się one wymagalne. Pozwany poinformował powodów o złożonym wniosku w piśmie z dnia 20 marca 2013 r. Postanowieniem z dnia **29 marca 2013 r.** Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich zezwolił pozwanemu na złożenie do depozytu sądowego kwoty 78.720,02 zł, z zaznaczeniem że kwota ta może być wydana powodom po przedłożeniu faktury zgodnej z umową, tj. opiewającej na kwotę 64.000 zł plus 23% VAT, wystawionej przez lidera konsorcjum lub też spółkę cywilną zawiązaną przez powodów, w przypadku jej wystawienia bez podatku VAT, depozyt może być wydany do kwoty 64.000 zł, czyli równowartości ceny netto. Sąd zezwolił pozwanemu również na złożenie do depozytu dalszych wymagalnych świadczeń pieniężnych wynikających z umowy z 19 grudnia 2012 r.

(Dowód: wniosek pozwanego oraz postanowienie SR sygn. I Ns 279/13 k.126-131.)

W dniu **20 marca 2013 r.** powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwoty 78.720,02 zł z należnymi odsetkami w terminie **do 21 marca 2013 r.** Pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu **22 marca 2013 r.**

(Dowód: przedsądowe wezwanie do zapłaty k.45-47, koperta k.66.)

W dniu 10 kwietnia 2013 r. pozwany wpłacił na rachunek sądowy kwotę depozytu w wysokości 78.720,02 zł, a w dniu 23 maja 2013 r. zapłacił powodom 64.000 zł z tytułu wystawionych faktur oraz kwotę 843 zł tytułem odsetek ustawowych od tej należności od dnia 4 marca 2013 r. do 10 kwietnia 2013 r.

(Dowód: wyciągi z rachunku bankowego pozwanego k.132-146).

Oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci treści dokumentów, Sąd uznał, że przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwala na wyjaśnienie i rozstrzygnięcie sprawy, a materiał dowodowy nie wymaga uzupełnienia i jest wystarczający dla ustalenia stanu faktycznego oraz, że prawdziwość i autentyczność dołączonych do akt dokumentów nie budzi wątpliwości.

Sąd zważył, co następuje:

Zarzuty pozwanego, wniesione od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 10 maja 2013 r. (sygn. akt XIII GNe 244/13/KR), w części dotyczącej zasądzenia kwoty 14.809,15 zł, na którą składała się kwota 14.720,02 zł – część należności głównej obejmująca wartość podatku VAT, która została niezgodnie z umową doliczona do kwoty netto oraz kwota 89,13 zł – równowartość odsetek ustawowych od kwoty 14.720,02 zł za okres od 4 do 21 marca 2013 r., a także odsetki ustawowe od kwoty 78.720,02 zł od dnia 10 kwietnia 2013 r. oraz co do kosztów procesu, były uzasadnione.

Strona powodowa wywodziła zasadność swego roszczenia o zapłatę kwoty 79.196,65 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu z umowy z dnia 19 grudnia 2012 r., której przedmiotem była usługa sprzątania pomieszczeń pozwanego Szpitala. Z tytułu wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy pozwana zobowiązała się zapłacić powodowi wynagrodzenie w wysokości 78.720,02 zł. Skoro usługa została wykonana w styczniu 2013 r. należycie, to pozwany winien zapłacić powodowi powyższą kwotę, niezależnie od tego, że powodowie wykonali usługę w ramach utworzonych przez siebie spółek cywilnych, które korzystały z podmiotowego zwolnienia od opodatkowania podatkiem VAT.

Pozwany twierdził natomiast, iż umowę zawarł z konsorcjum firm powodów, a zatem wystawione przez inne podmioty faktury nie stanowią podstawy do żądania zapłaty, dodając, że protokół potwierdzający prawidłowe wykonanie usługi nie został podpisany przez spółki cywilne, które rzekomo te usługi wykonywały. Ponadto wskazywał, że umowa nie przewidywała możliwości podziału zamówienia, a więc winna zostać wystawiona jedna faktura, a nie siedem faktur, które wystawiły różne spółki cywilne, w których dokonano podziału zamówienia. Pozwany podnosił też, że wysokość żądania jest zawyżona o doliczony podatek VAT w stawce 23%, w sytuacji gdy podmioty, które wystawiły faktury korzystały z podmiotowego zwolnienia od obowiązku zapłaty tego podatku. Pozwany jasno i precyzyjnie określił sposób obliczania ceny za wykonanie usługi i opisał ją w SIWZ, powodowie złożyli ofertę w postępowaniu przetargowym zgodną z SIWZ, gdzie wynagrodzenie było ustalone na kwotę netto oraz brutto, o ile sprzedaż towaru (usługi) podlegała obciążeniu tym podatkiem. W formularzu ofertowym cenę wyraźnie rozbito na wartość netto, brutto oraz wartość podatku VAT. Pozwany precyzyjnie wskazał zatem sposób wyliczenia ceny. Powodowie złożyli ofertę, zgodnie z którą miesięczne wynagrodzenie netto wynosiło 64.000 zł netto plus podatek VAT w kwocie 14.720 zł, łącznie 78.720,02 zł brutto. Skoro wystawione faktury obejmowały wynagrodzenie netto, bo wystawca nie podlegał opodatkowaniu podatkiem VAT, to wiążąca pozostaje kwota netto wynagrodzenia, która nie mogła ulec podwyższeniu w myśl zapisów umowy stron z 19 grudnia 2013 r.

Przede wszystkim podkreślić należy, iż strony niniejszego procesu łączyła umowa o świadczenie usług sprzątania pomieszczeń szpitalnych. Na mocy art. 750 k.c. do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Przepis art. 750 k.c. reguluje bowiem reżim prawny umów, które łącznie spełniają dwie przesłanki: są umowami o świadczenie usług i jednocześnie nie są uregulowane innymi przepisami. Jest to bardzo rozległa kategoria umów, odgrywających w warunkach gospodarki wolnorynkowej istotne znaczenie praktyczne. Zakres zastosowania tego przepisu jest więc rozległy i obejmuje szeroki katalog umów o różnorodnej treści. Umowy, do których stosuje się uregulowanie zawarte w art. 750 k.c., są umowami nienazwanymi. Charakteryzują się tym, że ich przedmiotem jest świadczenie usług, przy czym umowa taka może dotyczyć dokonania jednej usługi, większej - określonej liczby usług, bądź też dotyczyć stałego świadczenia usług określonego rodzaju. Umowy takie mogą mieć charakter odpłatny bądź nieodpłatny i są umowami konsensualnymi. Mogą należeć do kategorii umów handlowych, gdy przynajmniej jedna strona występuje w takiej umowie w charakterze przedsiębiorcy. Takimi umowami będą umowy o świadczenie usług zawierane z podmiotami świadczącymi je w zakresie swojej działalności gospodarczej lub zawodowej. Cechą

charakterystyczną takich umów jest również to, że zazwyczaj są to umowy oparte na zaufaniu między stronami i z uwagi na to wymagają osobistego wykonania przez usługodawcę. Zlecający usługę powierza jej wykonanie danej osobie w zaufaniu do jej umiejętności, kwalifikacji, wiedzy i innych walorów. W związku z tym należy przyjąć, że przepis art. 750 k.c. ma zastosowanie do umów o świadczenie usług, polegających na dokonywaniu czynności faktycznych. Przepis art. 750 k.c. znajduje zastosowanie do umów o świadczenie usług polegających na dokonywaniu czynności faktycznych, które nie są uregulowane innymi przepisami (por. Kidyba Andrzej (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część szczególna, LEX nr 84073).

Zgodnie zaś z art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. Wobec tego w niniejszej sprawie, stosując powyższy przepis odpowiednio do treści stosunku prawnego łączącego strony, powodowie zobowiązali się do wykonania na rzecz pozwanego usługi sprzątnięcia za ustalonym w umowie i formularzu ofertowym wynagrodzeniem (art. 735 k.c.), a zatem było to zlecenie odpłatne.

W myśl art. 744 § 1 k.c. w razie odpłatnego zlecenia wynagrodzenie należy się przyjmującemu dopiero po wykonaniu zlecenia, chyba że co innego wynika z umowy lub z przepisów szczególnych.

Odstępstwa od reguły, że zleceniobiorcy należy się wynagrodzenie po wykonaniu zlecenia, mogą wynikać z umowy bądź z przepisu szczególnego. Strony mogą w umowie określić inne od ustawowej zasady płatności wynagrodzenia. Strony mogą określić wynagrodzenie jako świadczenie jednorazowe płatne z góry czy też świadczenie jednorazowe rozłożone na raty bądź też przewidywać zapłatę wynagrodzenia w częściach odpowiadających kolejnym czynnościom podejmowanym w celu wykonania umowy. Przy zleceniu obejmującym stałe dokonywanie określonych czynności dla dającego zlecenie, wynagrodzenie może zostać uregulowane jako płatne okresowo (w razie umowy zlecenia zawartej na czas nieokreślony czy dłuższy czas określony), w ustalonych odstępach czasu w z góry określonej wysokości (por. Kidyba Andrzej (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część szczególna, LEX nr 84073).

Z powyższych rozważań wynika, iż wykonującemu usługę należy się wynagrodzenie za wykonane usługi, natomiast sposób określenia wysokości lub podstaw wynagrodzenia podlegają woli stron i mogą one ustalić je w oparciu o obowiązującą zasadę swobody umów (art. 353¹ k.c.). Powyższy przepis ma zatem charakter dyspozytywny.

W niniejszej sprawie strony ustaliły w umowie z dnia 19 grudnia 2012 r. sposób wyliczenia, ustalenia wysokości wynagrodzenia, szczegółowo określał je również wypełniony formularz ofertowy, który stanowił integralną część umowy, takie były ustalenia stron. Strony w § 2 umowy strony umowy określiły, że za wykonanie przedmiotu umowy **wykonawcy**, czyli w myśl umowy **Spółdzielni (...) w K. i (...) + Spółce z o. o. w Ł. (występującym jako konsorcjum firm)**, należy się wynagrodzenie w miesięcznej wysokości brutto 78.720,02 zł. Wynagrodzenie nie podlegało podwyższeniu, zarówno w to określone w kwocie netto jak i brutto, a obniżenie stawki podatku VAT skutkowało obniżeniem wartości brutto. Ustalono zatem wynagrodzenie nie mogło ulec podwyższeniu, waloryzacji, zarówno jako wartość brutto jak i netto. Zatem wartość netto przedmiotu umowy została określona, wbrew twierdzeniom powodów w tym zakresie. Zwłaszcza, że w umowach o świadczenie usług wynagrodzenie nie musi być określone w sposób ścisły, np. poprzez wskazanie konkretnej kwoty, ale dozwolonym jest określenie w umowie sposobu jego wyliczenia, co miało miejsce w niniejszej sprawie. Natomiast rozważania na temat ceny, nie mają tu żadnego znaczenia, albowiem cena nie jest elementem umowy o świadczenie usług, czy też stosowanych odpowiednio do tej umowy przepisów o zleceniu. W umowie zlecenia, jak to już wyżej podkreślono, ekwiwalentem świadczenia usługodawcy, czy też zleceniobiorcy, może być, bo nie musi, wynagrodzenie. Dopuszczalnym jest bowiem zlecenie nieodpłatne, tym samym pozytywnie ocenić należy możliwość zawarcia nieodpłatnej umowy o świadczenie usług. Element ceny jest zaś charakterystyczny i należy do istotnych elementów umowy sprzedaży (art. 535 i nast. k.c.), natomiast art. 735 § 1 k.c. sytuuje element wynagrodzenia, ale pozostawia stronom stosunku prawnego, a właściwie wykonującemu zlecenie, czy będzie świadczył odpłatnie, czy też bez wynagrodzenia.

Strony umowy z dnia 19 grudnia 2012 r. zostały jasno i precyzyjnie określone, zwłaszcza wykonawca został wskazany jako konsorcjum obydwu stron powodowych i za wykonanie przedmiotu umowy powód zobowiązał się zapłacić

temu **wykonawcy** wynagrodzenie. Wymagalność roszczenia wykonawcy, a więc powodów, następowała po upływie 30 dni od dnia otrzymania przez pozwanego faktury wystawionej **przez wykonawcę**, a nie inny podmiot (§ 2 ust. 1, 3 i 6 umowy stron k.26). Tymczasem faktury zostały wystawione przez spółki cywilne, a zatem brak było faktury wystawionej w sposób zgodny z umową stron, przez wykonawcę. Ponadto strony w umowie nie dokonały podziału usług i tym samym podziału płatności za poszczególne usługi, zgodnie z umową powodom należało się miesięczne wynagrodzenie za wykonane w tym okresie usługi sprzątnięcia, potwierdzone jedną fakturą, wskazującą na to jednoznaczne przepisy umowy (§ 2 ust. 1), albowiem miesięczne wynagrodzenia stanowiło 1/24 wartości ceny ofertowej brutto. Należy zatem stwierdzić, iż roszczenie powodów nie stało się wymagalne, tym bardziej, że powodowie nie kwestionowali protokołu potwierdzającego wykonanie usług, na którym widnieje podpis lidera konsorcjum. Ta okoliczność była bezsporna, albowiem powodowie nie zaoferowali żadnego dowodu na okoliczność, że umowę wykonywały inne podmioty, albo że doszło do zmiany umowy stron w tym zakresie.

Okolicznością bezsporną jest również fakt, że podatek VAT nie został pobrany, gdyż już z treści dołączonych do pozwu faktur wynikało, że spółki cywilne podlegały podmiotowemu zwolnieniu od obowiązku podatkowego w zakresie podatku od towarów i usług. Wobec tego niewątpliwie wynagrodzenie brutto winno w takiej sytuacji podlegać obniżeniu o stawkę podatku VAT i tym samym winno być wypłacone wynagrodzenie o wartości netto, określoną zgodnie z umową stron i wypełnionym formularzem ofertowym.

Tymczasem powodowie w sposób umownie zakazany podwyższyli wynagrodzenie netto, mimo faktu, że postanowienia umowy stron w tym przedmiocie były jasne i wyraźne. W takim stanie faktycznym i konfiguracji, w jakiej powodowie zażądali zapłaty, winno być im wypłacone wynagrodzenie netto. Wynagrodzenie było bowiem ustalone w stawce netto plus podatek VAT 23%, a zatem skoro de facto nie doszło do potrącenia podatku VAT z dołączonych do pozwu faktur, które stanowiły podstawę żądania pozwu, to brak jest podstaw do obciążania pozwanego wynagrodzeniem o wartości brutto. Podkreślić należy, że strony określiły w umowie także sytuację, w której wykonawca nie podlega opodatkowaniu podatkiem VAT, skoro bowiem obniżenie stawki podatku VAT skutkowało obniżeniem wynagrodzenia, to tym bardziej skutek dalej idący, czyli brak opodatkowania musiał prowadzić do obniżenia wynagrodzenia o stawkę tego podatku.

Okoliczność zawarcia w umowie konsorcjum zapisów dotyczących utworzenia spółek cywilnych w celu wykonywania zawartych umów na świadczenie usług, nie może odnieść zamierzonego przez powodów skutku, albowiem w żaden sposób nie wiąże, ani nigdy nie wiązało pozwanego, który nie był stroną tej umowy. Odnośnie zawartego przez powodów porozumienia w sprawie rozliczania usług w ramach umowy nr (...), to także było ono niewiążące dla pozwanego, gdyż nie był jego stroną, a powiadomienie go o tym kto faktycznie będzie wykonywał umowę dopiero po pierwszym miesiącu jej wykonywania i to łącznie z pierwszymi fakturami uznać należy, za spóźnione i co najmniej nieskuteczne. Budzi także wątpliwości Sądu fakt, iż porozumienie w sprawie rozliczania usług w ramach umowy (...) zawarte zostało w dniu 11 grudnia 2012 r., podczas gdy umowa pomiędzy stronami została zawarta dopiero w dniu 19 grudnia 2012 r., a powodowie już w dniu 11 grudnia 2012 r. w § 1 porozumienia stwierdzili, że umowa z powodem była zawarta. Strona pozwana nie podnosiła żadnych zarzutów dotyczących daty zawarcia tego porozumienia, ale oczywistym jest i nie można tego pominąć, iż w dniu 11 grudnia 2012 r. umowa stron nr (...) nie istniała, gdyż zawarta została dopiero osiem dni później (19 grudnia 2012 r.). Okoliczności te nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie, niemniej jednak w kontekście zachowania się strony powodowej muszą być podniesione. Skoro bowiem porozumienia płatnicze zostało zawarte przed zawarciem umowy to istniała możliwość wcześniejszego poinformowania pozwanego o jego istnieniu i dokonania ewentualnej zmiany umowy, czy też zawarcia stosownego aneksu, co jednakże nie nastąpiło, a w myśl umowy z 19 grudnia 2012 r. zmiany umowy mogły być dokonywane wyłącznie pisemnie pod rygorem nieważności.

Pozwany zapłacił powodom wynagrodzenie o wartości netto, a zatem w wysokości zgodnej z umową w przypadku braku opodatkowania podatkiem VAT. Pozwany złożył przedmiot świadczenia do depozytu sądowego, a wcześniej w dniu 20 marca 2013 r. zawiadomił o swych zamiarach powodów, którzy nie zareagowali. Postanowienie Sądu Rejonowego w Siemianowicach Śląskich zezwalające pozwanemu na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego faktycznie wykonane przez pozwanego zostało w dniu 10 kwietnia 2013 r., gdyż wówczas kwota ta została

przelana do depozytu. Zgodnie z art. 467 pkt 4 k.c. dłużnik może złożyć przedmiot świadczenia do depozytu sądowego jeżeli z powodu innych okoliczności dotyczących osoby wierzyciela świadczenie nie może być spełnione.

Złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego jest surogatem wykonania zobowiązania (zapłaty) i stanowi wyjątek od zasady, że świadczenie powinno być spełnione do rąk wierzyciela (por. orzeczenie SN z dnia 15 czerwca 1946 r., II C 212/46, OSN(C) 1947, nr 1, poz. 27; wyrok SA w Gdańsku z dnia 14 kwietnia 1994 r., I ACr 178/94, OSAiSN 1994, nr 6, poz. 30, s. 22, Wokanda 1994, nr 12, s. 58). Uprawnienie dłużnika do złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu uzasadnione jest tym, że w pewnych okolicznościach nie może on spełnić świadczenia zgodnie z treścią zobowiązania z przyczyn leżących wyłącznie po stronie wierzyciela (por. A. Rzetecka – Gil, Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania - część ogólna, LEX nr 117273).

Pozwany złożył w dniu 10 kwietnia 2013 r. kwotę wynagrodzenia brutto w wysokości 78.720,02 zł, albowiem pomimo prowadzonej z powodami korespondencji i jego próśb o korektę wystawionych faktur i wystawienie dokumentu zgodnie z umową, powodowie nie zmienili swego stanowiska. Następnie pozwany wpłacił na rzecz pozwanych kwotę wynagrodzenia netto w kwocie 64.000 zł oraz kwotę 843 zł tytułem odsetek ustawowych od kwoty 64.000 zł od dnia 4 marca 2013 r. (od dnia wymagalności wynagrodzenia, gdyż termin zapłaty upływał z dniem 3 marca 2013 r.) do 10 kwietnia 2013 r. (do dnia złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego).

Zgodnie z art. 496 k.p.c. po przeprowadzeniu rozprawy sąd wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

Biorąc pod uwagę wyniki postępowania dowodowego oraz powyższe rozważania prawne Sąd na mocy art. 496 k.p.c. w związku z art. 734 k.c. i nast. i art. 750 k.c. Sąd uchylił nakaz zapłaty z dnia 10 maja 2013 r. (sygn. XIII GNc 244/13/KR) w części, w której został zaskarżony to jest co do kwoty 14.809,15 zł oraz odsetek ustawowych od kwoty 78.720,02 zł od dnia 10 kwietnia 2013 r. i kosztów procesu, gdyż roszczenie powodów w tej części było niezasadne. Roszczenie w kwocie 14.809,15 zł, na które składała się kwota 14.720,02 zł, czyli kwota niesłusznie naliczonego podatku VAT oraz odsetki ustawowe od tej kwoty od dnia 4 marca 2013 r. do 21 marca 2013 r., było nienależne, a powodowie nie wykazali swego roszczenia w tym zakresie (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.). Nienależne było również roszczenie o zapłatę odsetek ustawowych od kwoty 78.720,02 zł od dnia 10 kwietnia 2013 r., albowiem w tym dniu pozwany wpłacił tę kwotę do depozytu sądowego, co zastępuje spełnienie świadczenia, a zatem z tym dniem powodowie utracili prawo do żądania odsetek ustawowych od tej kwoty.

Na mocy art. 101 i 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążenia pozwanego kosztami procesu, gdyż nie dał powodu do wytoczenia powództwa. Jak ustalono należność powodów nie była wymagalna w chwili wytoczenia powództwa, a z okoliczności sprawy wynika, że pozwany nigdy nie kwestionował faktu wykonania usługi sprzątnięcia pomieszczeń szpitalnych nie uchylał się od zapłaty należności. Z przyczyn leżących po stronie powodów zaś zmuszony był do złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, a wnioski w tym zakresie złożony został przed wniesieniem pozwu w sprawie, powodowie byli o tym poinformowani, byli zatem świadomi, że pozwany w zasadzie uznaje swe roszczenie i dąży do uregulowania wynagrodzenia, a mimo to w dniu 22 marca 2013 r. wnieśli pozew, co więcej wysłali do pozwanego wezwanie do zapłaty w dniu 20 marca 2013 r. z terminem płatności do dnia 21 marca 2013 r. Pozwany w zarzutach od nakazu zapłaty domagał się również zasądzenia od powodów kosztów procesu, a zatem uznać należy, że nakaz zapłaty został zaskarżony również w części dotyczącej kosztów procesu i wobec tego w tej części również się nie uprawomocnił i należało ponownie orzec o tych kosztach co Sąd uczynił odstępując od obciążania pozwanego kosztami procesu.

SSR (del.) Katarzyna Krziskowska